

Farkas Balázs

A könyvtárban

Rátkai urat mindenki egy hetvenes éveiben járó, mogorva öregembernek ismerte, és a nevének pusztá említésétől is kirázott minket a hideg. Nyitás előtt öt perccel már ott ácsorgott a könyvtár ajtaja előtt, kalapja ide-oda hajbókol, ahogy megpróbált belesni az üvegajtón. Télen és nyáron is mindig felbukkant, és amikor betért hozzánk, még a feldolgozó munkának is jobban örültem, mert nem kellett a tájékoztató pultnál ülnöm.

Egy hideg novemberi napon azonban arra riadtam fel a közösségi oldalak böngészéséből, hogy kolléganóm az ujjával bökdös, majd a ruhatáros felé mutat. Rátkai úr éppen barna, hosszú kabátját adta be.

– Most a tiéd – szögezte le Jutka, és elfordult, hogy az előjegyzett könyvek között rakjon rendet.

– Köszönöm a megtiszteltetést – mondtam.

Az öregember így hozzám került, és három könyvet vágott az orrom elé, mindegyik a második világháborúról szólt. Próbáltam nem mutatni félelmemet, és ahogy a könyvekért nyúltam, kedélyesen megkérdeztem:

– Csak nem könyvet tetszik írni a háborús évekről?

Rátkai úr összevonta bozontos szemöldökét.

– Maga csak ne szemtelenkedjen itt nekem! Előkészítették a lapokat, amiket tegnap kértem?

– Természetesen – válaszoltam, és csendben a vonalkódolvasó elé tologattam a köteteket. Eltekintettem attól, hogy három napos késedelmi díjat számolt fel a gép, és a Töröl gombra kattintottam. – Tessék befáradni az olvasóterembe!

– Maga velem jön – jelentette ki az öregember. – Szükségem lesz néhány könyvre.

Ahogy utána kullogtam, eszembe jutott, mi lett azzal a szerencsétlennel, aki meg akarta tanítani Rátkai urat az elektronikus katalógus használatára. Talán még az emeleten is hallották a reszelős hangú szitkokat, a *mit képzél magáról* kezdetű bariton hangversenyt. Egy egyetemi gyakorlatozó volt az áldozat, huszoneves lányka, percekre eltűnt a mosdóban, és kisírt szemekkel jött ki.

– Szükségem van az ókori Egyiptom gazdaságáról szóló dokumentumokra, Líbia történelmére, az ókori mediterrán-vidék mitológiájára, a legjobb monográfiákat válogassa nekem össze, és kellene Platónról a Neferit-Karef.

Szorgalmasan jegyzeteltem egy sebtében felkapott napilap oldalára, az ingzsebemből előkapott tollammal, és megvártam, míg elfoglalja a helyét a törzszakasztalánál. Akkurátusan végigböngészte az előkészített újságokat, majd vastag lencsés szemüvege fölött rám nézett.

– A Spiegel nincs itt – mondta.

– Sajnos... sajnos nem gyűjtjük a Spiegelt.

– Aztán egy másik könyvtárból átkérni luxus? – szólt rám emelt hangon.

Egy pillanatra összeszorítottam a fogaimat, majd megpróbáltam elmagyarázni neki, hogy folyóiratokat nem szokás csak úgy átkérni könyvtárközi kölcsönzésben, főleg külföldieket nem; de megnézhetné az interneten az archív számokat.

– Az isten verje meg magukat, akkor másolják le, nyomtassák ki, vagy valami. Mi az ördögnek dolgoznak itt?

Legyintett, elküldött a kért könyvekért, és elbújt a lapok között.

Viszonylag gyorsan összeszedtem, amit kell, és egyésével, csendben raktam le őket Rátkai úr asztalára. Platónnal azonban gondok akadtak. A katalógusban nem találtam Neferit-Karef nevű művet, de az interneten sem találtam róla semmit, ami rendkívül különösnek tűnt. Azzal viszont már nem volt merszem odaállni az öregember elé, hogy talán rosszul mondta a címet, ezért nekiálltam átböngészni Platón válogatott és összegyűjtött műveit. Percekig bújtam a kövérebb-vékonyabb köteteket, de hiába, semmi hasonlóra nem bukkantam.

Amikor újra Rátkai úr felé közeledtem, már végzett a lapok olvasgatásával, és rám pírított, hogy még mindig nem hoztam meg az összes könyvet, amit kért.

– Elnézést – motyogtam. – Megnézem a raktárban.

És már iszkoltam is lefelé a lépcsőn a sötét folyosóra, amely a raktárba nyílt.

A szocialista időket idéző termekben alig-alig pislákol a lámpa, a mozgatható tömöraktáras polcok

nyikorogva tolódtak ide-oda. Platón művei között semmit sem találtam, amely megfelelt volna a keresésnek.

Hirtelen szédülni kezdtem, és meggyűlöltem az egészet. Előző életeimben valami nagyon rosszat tehettem, hogy ilyen goromba embereket kell tudással kiszolgálnom.

Megrogytak a lábaim, meg kellett kapaszkodnom az ajtófélfában. A világítás egy pillanatra elsötétült, majd visszatért.

Valami megváltozott.

Megzavarodtam, az ajtó nem arra a folyosóra nyílt, amelyen lejöttem. Valószínűleg rossz felé fordultam, amikor visszafelé indultam. Kinéztem, és láttam, hogy ez az épületnek valami még régebbi része lehet. Tétováztam.

Talán Platón elveszett műve itt is megbújhat, valamelyik kopottas ajtó mögött. Elindultam hát a sötét folyosón, ahol nem találtam villanykapcsolót. Mobiltelefonom gyenge fényével próbáltam utat találni, és igyekeztem valamelyik szobába benyitni, de mindegyik zárva volt.

Aztán szükségtelenné vált a mobiltelefonom fénye, zsebre raktam, és kíváncsian közeledtem az időnként fellobbanó narancsszín derengés felé. A folyosó hosszabbnak bizonyult, mint gondoltam, és most két oldalt üveglablakok választottak el a fénytől. Odaát emberek tevékenykedtek, halmozták fel a könyveket.

Nem értettem, mi történik itt. Talán egy másik feldolgozószint? Ódivatú öltözetű, rövid hajú, szigorú arcú nők sűrűgtek-forogtak. Bezörgettem az üvegen, de senki sem vett észre. Hirtelen megint fellobbant az a narancssárga fény, és észrevettem, hogy egy kazánba szórják be a könyveket, a lángok marták-zabálták a lapokat.

Megrémültem. Hosszú, barna kabátos katonatisztek jelentek meg, és nézték át a kartonlapokat, amelyeket az itt dolgozó nők nyújtottak át. Az egyik katona felém pillantott, szemét erőltette, bizonyosan azért, hogy lássa, ki van az ablaküvegen túl.

Rohanni kezdtem. Zavart és riadt elmém nem tudott már különbséget tenni az irányok között, hamarosan már ajtók rengetegén nyitottam be, irattároló szekrények százai mellett húztam el, és kifulladásig csak futottam.

Szitkozódnom kellett, mert mobiltelefonomat valahol elveszítettem. Megpróbáltam az árnyak között kitalálni, hogy hol is vagyok. Egy régimódi, fából faragott, vastag ajtó állt előttem, kilincse fényes, dundi rézfogantyú, és egy diónyi, kövér pók szaladgált rajta.

Legyűrtem undoromat, és benyitottam. Gyertyák és fáklyák égtek mindenütt. Egy hatalmas, végeláthatatlan terembe jutottam. Mennyezeten gyönyörű reneszánsz freskó, alatta polcok magasodtak bőrkötésű könyvekkel, amerre csak elláttam. Éreztem a papír és az égő olaj illatát.

Emberek beszélgettek a távolban, de nem sikerült kiderítenem, honnan jönnek ezek a kísérteties visszhangok.

Ahogy nézelődtem, rá kellett döbennem, hogy rég elhagytam azt a helyet, ahonnan indultam. Minden jel arra mutatott, hogy egy egészen másik épületbe kerültem.

Aztán megláttam valakit. Egy létra tetején nyújtózkodott, minden erejét megfeszítve iparkodott, hogy az egyik könyvet feltegye a helyére.

– Uram – szólaltam meg, de talán túl halkán, mert ügyet sem vetett rám.

Közelebb húzódtam a létra szárához, felnéztem, és észrevettem, hogy egy idős férfi az, mégis valamiféle testhez simuló, harisnyaszzerű nadrágot hord, és elegáns, hosszú felöltőt. Felkiáltottam neki:

– Kérem, uram, eltévedtem!

Mintha késve érkezett volna fel a hang, a férfi lassan a helyére tette a könyvet, majd lenézett. Arcán rémület futott át, megingott, és a lába megcsúszott a létra fokán.

Kövéd meredtem, ahogy a férfi lezuhant a létráról és előttem ért földet. Nem mozdult.

A távolban kiáltoztak:

– Professzor! Professzor!

Nem gondolkodtam. Sosem voltam jó a magyarázkodásban. Felkaptam az egyik fáklyát a falról, és a hangokkal ellenkező irányba iramodtam. Sötét barlangokat idéző boltív húzódtott arra, és a fáklya fényét is elnyelte a feketeség, amely odabent tanyázott. Fogalmam sincs, mennyi idő telt el, mire átjutottam a következő helyiségbe. A levegő itt hidegebb volt, a hangok pedig elhaltak.

Egy szegényes, kövekkel kirakott terembe értem, jóval kisebbnek bizonyult, mint az előző. A láng, amelyet hordoztam, már csak pislákkolt. Durván faragott polcok álltak itt, mindegyiken jókora, fémveretes könyvek heverték elfektetve. Közelebről megvizsgáltam őket, és láttam, hogy apró gombok díszítik a kötéstáblákat.

Hogy amikor lehúzzák a polcra őket, ne sérüljön meg a kötés, gondoltam megrészegülten. Jóságos ég. Kódexek. Középkori kódexek.

Egy fekete, baljós alak bukkant elő a terem túlsó végén. Fáklyámat egyetlen erős rándítással sikerült eloltanom, annyira gyengén égett már. Búvóhelyet keresem, és fekete szekrénykék között találtam egy kis árnyékos

zugot, ahol meghúzódhattam.

Könyörgöm, legyen már vége.

A közeledő csuklyás emberalak az egyik asztalhoz vonult, és megragadta a könyvet. Vitte volna, de lánc kötötte az asztalhoz. Lassan körülnézett, és lapokat tépett ki belőle. Gúnyája rejtekébe dugdosta a zsákmányolt pergament, és latinul mormogva távozott.

Sóhajtottam. Álltam volna fel, de akkor megláttam a szekrény mögött a fényt, és megéreztem a huzatot. Egy titkos járat tátongott a bútorok mögött. A megmenekülés ígérete.

Nekiveselkedtem, és eltoltam a súlyos szekrényt. A járat éppen csak olyan magasnak tűnt, mint amilyen magas én vagyok, ezért kicsit behúzott nyakkal tettem meg a maradék távolságot.

Ez nem egy újabb kaland, biztattam magam. Végre hazaérek.

A Neferit-Karef nevű papirusztekerccset akkor láttam meg, amikor kértem a járatból. Ott hevert a más birodalmak írásával ékesített agyagtáblák mellett, valaki hanyagul elszórta. Felszedtem, de láttam, hogy olvashatatlanná vált, hiszen darabjaira hullott szét, és a cafatok között minden bizonyosan hiányoztak is részek.

Végigsimítottam borotvált fejemen, és valamiért a fáraóra gondoltam, az elkövetkezendő ünnepségekre, a sarcra és az írnoki jegyzetek összegyűjtésére. Szorongó érzés kerített a hatalmába a sok munka miatt.

Napfény szűrődött be a raktárba, és visszaindultam a halott tekerccsel. Mesterem mellett egy komor tekintetű férfi állt összefont karokkal, és türelmetlenül várta érkezésemet.

– Anubisz temessen el itt mindjárt! – förmedt rám a mester. – Platón rengeteget utazott csak azért, hogy megírja fő művét a Neferit-Karef kultuszról. Azt mondja, felbecsülhetetlen jelentőségű írásnak szánja a vallások, politikai nézetek együttléséről.

Hirtelen fellobbant a haragom, és már torkig voltam a könyvtárossággal. Fogtam a Neferit-Karef maradványait, Platónhoz vágtam, és rákiabáltam:

– Hát nem fogja megírni! A Neferit-Karef elveszett az idő labirintusában, és jól is van így!

Meg sem vártam a választ, és rohantam ki a tűző napfénybe, a csodálatos kikötőváros friss, tengerszagú levegőjére, a piramisok birodalmának égboltja alá.

A jóleső, végső szabadságba.

[2009. november 9.]